

Sygn. akt II Ca 198/18

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Renata Stępińska SO Agnieszka Cholewa-Kuchta

Protokolant: protokolant Ewelina Karnasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2018 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku K. B. i A. B.

przy uczestnictwie T. R., M. R., W. S., Państwowego Gospodarstwa (...) w W. Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w K.

o ustanowienie służebności drogi koniecznej

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Myślenicach

z dnia 18 października 2017 r., sygnatura akt I Ns 1024/16

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestników solidarnie T. R. i M. R. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Renata Stępińska SSO Grzegorz Buła SSO Agnieszka Cholewa-Kuchta

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 17 maja 2018 roku

Postanowieniem z dnia 18 października 2017 roku Sąd Rejonowy w Myślenicach w punkcie I oddalił wniosek K. B. i A. B. o ustanowienie służebności przechodu i przejazdu dla nieruchomości stanowiącej dz. nr 1445/4 w miejscowości B. szlakiem o szerokości 4 m wiodącym po dz. nr (...) /1 i (...); w punkcie II zasądził od wnioskodawców na rzecz uczestników T. R. i M. R. kwotę 480 zł tytułem zwrotów kosztów postępowania.

Powyższe postanowienie zostało wydane w następującym stanie faktycznym:

Wnioskodawcy są właścicielami nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...), położonej w B., objętej księgą wieczystą nr (...). Na rzecz nieruchomości stanowiącej dz. nr (...) ustanowiona jest służebność przejazdu i przegonu po dz. nr (...). Służebność ta została ustanowiona w następstwie ugody zawartej przed Sądem w dniu 8 września 1994 roku. Służebność ta ustanowiona jest także na rzecz każdorazowych właścicieli innych sąsiednich nieruchomości m.in. stanowiących dz. nr (...) oraz dz. nr (...). Istniejąca na gruncie droga ma przeciętną szerokość około 2,40m. Z nieruchomości wnioskodawców związana jest także służebność przejazdu, przechodu i przegonu po nieruchomości stanowiącej dz. nr (...), istniejącą drogą gruntową o szerokości 2 metrów do dz. nr (...).

Nieruchomość oznaczona jako dz. nr (...) stanowi własność uczestników T. R. i M. R., a nieruchomość stanowiąca dz. nr (...) jest własnością uczestnika W. S.. Działka nr (...) zmieniła konfigurację, powierzchnię i oznaczenie na dz. nr (...), a następnie uległa podziałowi na dz. nr (...) i (...).

Wnioskodawcy wystąpili z niniejszym wnioskiem, gdyż w ich ocenie istniejąca droga nie jest odpowiednia dla wygodnego, swobodnego dojazdu do nieruchomości, w której mieszkają, jak również do nieruchomości, które darowali swoim dzieciom. Na darowanych działkach dzieci wnioskodawców chciałyby zbudować domy, jednak istniejący szlak drogi, jak również mostek znajdujący się przy drodze publicznej jest niewystarczający dla ciężkiego sprzętu budowlanego. Ustanowienie nowej służebności, zdaniem wnioskodawców, będzie korzystne dla ich dzieci, gdyż po swoich działkach ustanowią dla nich wygodny szlak drogi. Nadto służebność objęta wnioskiem ma służyć zapewnieniu dojazdu do nieruchomości, którą nabył od sąsiada ich syn, a która obecnie jest pozbawiona dostępu do drogi publicznej.

Istniejący szlak służebny nie uległ jakimkolwiek zmianom od 1994 roku. Szlak jest utwardzony, zrobione są korytka odwadniające. Z tego szlaku korzystają wszyscy mieszkańcy nieruchomości wokół niego położonych. W sytuacji gdy rzeka wzbiera po dużych opadach mostek na szlaku służebności jest zalewany i wówczas mieszkańcy mogą skorzystać z mostka stanowiącego własność p. M. K., albo poczekać aż woda opadnie. Taki stan trwa co najwyżej kilka godzin. Stan rzeki, który uniemożliwił korzystanie z mostka na szlaku służebnym wystąpił ostatni raz w 2000 roku. Czynienie większych nakładów na szlak służebny nie jest uzasadnione z uwagi na ukształtowanie terenu. Jest to teren górzisty. Z pól znajdujących się powyżej domostw spływa woda, która zabiera ze sobą materiał wysypany na drogę. Wszyscy mieszkańcy nieruchomości położonych wzdłuż szlaku służebności, w tym wnioskodawcy, dokonują potrzebnych napraw, nanoszą na szlak utwardzenie. Wnioskodawcom nie są czynione przeszkody w swobodnym korzystaniu ze szlaku służebności.

Wnioskodawcy korzystają obecnie także z nieruchomości stanowiących własność uczestników, z tym że mogą po tych gruntach jedynie przejść. W terenie część tych działek stanowi nieutwardzony chodnik umożliwiający przejście nim. Powstał on wiele lat temu w następstwie dokonanego rozgraniczenia pomiędzy wnioskodawcami a poprzednim właścicielem nieruchomości, stanowiącej obecnie własność uczestników małżonków R.. W wyniku tego porozumienia poprzedni właściciel tej nieruchomości cofnął swoje ogrodzenie pozostawiając wnioskodawcom przejście, w zamian za co wnioskodawcy odstąpili mu 5 metrów gruntu w innym miejscu.

Wnioskodawcy domagają się obecnie ustanowienia służebności tym właśnie szlakiem w związku z uregulowaniem kilka lat temu biegu rzeki. Uczestnicy T. R. i M. R. kupili swoją nieruchomość w celach rekreacyjnych i nie chcą, aby w jej sąsiedztwie przejeżdżały samochody.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że żądanie wnioskodawców nie jest zasadne i wniosek oddalił. Sąd pierwszej instancji wskazał na przesłanki określone w art. 145 k.c., których wystąpienie daje podstawę do ustanowienia drogi koniecznej. Zdaniem Sądu Rejonowego wnioskodawcy nie wykazali w toku postępowania, aby ich nieruchomość, stanowiąca dz. nr (...), nie posiadała odpowiedniego dostępu do drogi publicznej. Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności wskazał, że nieruchomość wnioskodawców ma zapewniony dostęp do drogi publicznej. Stwierdził też, iż materiał dowodowy nie wykazuje, aby istniejący obecnie szlak drogi uległ jakimkolwiek zmianom od momentu jego ustanowienia, a także aby ktokolwiek czynił wnioskodawcom przeszkody w korzystaniu z ustanowionych służebności. Sąd Rejonowy podniósł, że okolicznością uzasadniającą ustanowienie nowej służebności nie może być

fakt darowania przez wnioskodawców części pierwotnej dz. nr (...) na rzecz ich dzieci oraz zamiar obdarowanych rozpoczęcia budowy domów na tych podarowanych gruntach. Sąd Rejonowy wskazał także, iż uzasadnienia dla ustanowienia nowej służebności nie mogą stanowić ewentualne przeszkody czynione przez właścicieli obecnych nieruchomości obciążonych co do poprawy istniejącego szlaku drogi, czy też jego poszerzenia, gdyż w tym celu wnioskodawcy mogą sięgnąć po inne instytucje prawne.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy oddalił wniosek o ustanowienie służebności drogi koniecznej.

Apelację od powyższego postanowienia wnieśli wnioskodawcy, zaskarżając je w całości oraz zarzucając:

1. naruszenie art. 145 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że szlak z którego korzystają wnioskodawcy jest prawnie uregulowany, jest odpowiedni, jest utwardzony, podczas gdy jest to dojazd do pól z głębokimi koleinami;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy przez niezbadanie całokształtu okoliczności faktycznych składających się na podstawę faktyczną żądania wniosku oraz sprzeczność istotnych ustaleń z zebrany materiał dowodowy poprzez ustalenie, że:

- biegnący od drogi publicznej szlak, począwszy od mostka na potoku B. jest utwardzony, a urządzone korytka odwadniające spełniają swoją rolę, podczas gdy to utwardzenie od mostka na długości około 85 metrów pochodzi z zabieranego przez wodę materiału utwardzającego z części szlaku położonego wyżej;

- ze szlaku korzystają wszyscy wokół niego mieszkający, podczas gdy korzystają ze szlaku z jego początkowego odcinka tylko rodziny G., D. i K., a z części powyżej tylko wnioskodawcy;

- z mostka znajdującego się na posesji M. K. i stanowiącego własność mogą korzystać mieszkańcy, podczas gdy mostek ten posiada bramę i jest zamknięty;

- proponowany przez wnioskodawców szlak jest nieutwardzony i teren ten stanowi ziemia, podczas gdy szlak ten jest utwardzony, a potok kilka lat temu został uregulowany.

W związku z podniesionymi zarzutami wnioskodawcy wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie zgodnie z wnioskiem, ewentualnie o uchylenie tego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w każdym wypadku o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację uczestnicy T. R. i M. R. wnieśli o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia Sądu Rejonowego, uznając je za prawidłowe i oparte na właściwej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty podniesione w apelacji nie mogły doprowadzić do zmiany lub uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Zdaniem Sądu Okręgowego całkowicie bezzasadny był zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. oraz sprzeczności istotnych ustaleń z zebrany materiał dowodowy. Wskazać należy, że zgodnie z powołanym przepisem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W ocenie Sądu Odwoławczego, nie można skutecznie zarzucić Sądowi pierwszej instancji, iż swoje ustalenia oparł na ocenie dowodów, która wymogów tych nie spełnia. Zauważyć należy, że powyższy przepis w

sposób bardzo ogólny określa reguły swobodnej oceny dowodów, pozostawiając tę ocenę własnemu przekonaniu sądu rozpoznającego daną sprawę. Zarówno w literaturze, jak i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że dokonując takiej oceny sąd obowiązany jest przestrzegać zasad logicznego rozumowania, a także zasad doświadczenia życiowego. Ocena powyższa oparta nadto być musi na wszechstronnym rozważeniu zgromadzonego materiału dowodowego, przez co należy rozumieć uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności. Niewątpliwie obowiązkiem Sądu, wynikającym z art. 328 §2 k.p.c., jest także przytoczenie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności. Wielokrotnie w orzecznictwie sądów odwoławczych oraz Sądu Najwyższego podnoszono, iż zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia art.233 §1 k.p.c. może zostać uwzględniony jedynie w przypadku wykazania jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając, a także w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19.06.2008r. I ACa 180/08, OSA 2009/6/55, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. II CKN 817/00, nie publik., LEX 56906). Natomiast nie czyni zarzutu tego skutecznym przedstawianie przez skarżącego własnej wizji stanu faktycznego w sprawie, opartej na dokonanej przez siebie odmiennej ocenie dowodów, a nawet możliwość w równym stopniu wyciągnięcia na podstawie tego samego materiału dowodowego odmiennych wniosków (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10.07.2008r. VI ACa 306/08, Dz.Urz.UOKiK 2008/4/40, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19.06.2008r. I ACa 180/08, OSA 2009/6/55, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. II CKN 817/00, nie publik., LEX 56906, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r. IV CKN 970/00, nie publik., LEX 52753, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r. II CKN 572/99, nie publik., LEX 53136).

Przenosząc te ogólne stwierdzenia na stan istniejący w niniejszej sprawie wskazać należy, że Sąd Rejonowy swoje ustalenia faktyczne oparł na wszechstronnej ocenie całego zgromadzonego materiału dowodowego. W ocenie Sądu Okręgowego nie można dostrzec, aby Sąd pierwszej instancji pominął jakikolwiek wniosek dowodowy zgłoszony w toku postępowania, a także aby w podstawie dokonanych ustaleń faktycznych nie uwzględnił któregoś z dowodów przeprowadzonych w toku postępowania. Sporządzona w toku postępowania opinia biegłego sądowego J. P. w istocie służyła identyfikacji przedmiotu postępowania na etapie postępowania, gdy wnioskodawcy zgodnie z treścią swojego żądania domagali się zmiany treści lub sposobu wykonywania istniejących służebności. Ponieważ jednak pismem z dnia 4 października 2017 roku, a następnie na rozprawie w dniu 6 października 2017 roku wyraźnie stwierdzili, iż ich wniosek dotyczy ustanowienia służebności drogi koniecznej, pierwszoplanową okolicznością mającą znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy było ustalenie, czy nieruchomości wnioskodawców ma odpowiedni dostęp do drogi publicznej. Skoro z ustaleń z ustaleń Sądu Rejonowego wynikało, że taki dostęp istnieje, to dowód z opinii biegłego sądowego określający alternatywny sposób dostępu do drogi publicznej nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Kontynuując rozważania powyższego zarzutu należy wskazać, iż Sąd Rejonowy nie odmówił wiarygodności jakimkolwiek z przeprowadzonych dowodów, a także iż dokonane na ich podstawie ustalenia nie pozostają w sprzeczności z treścią poszczególnych dowodów. Fakt utwardzenia istniejącego szlaku służebności wynika wprost z zeznań świadków, a także z zeznań wnioskodawczyni, która zeznała o kamieniach wysypanych na drogę, które są wypłukiwane przez spływającą wodę. Fakt utwardzenia drogi i ułożenia wzdłuż niej korytek odwadniających stwierdził Sąd osobiście podczas przeprowadzania dowodu z oględzin. Podobne uwagi należy uczynić odnośnie ustalenia korzystania z tego szlaku przez właścicieli innych nieruchomości znajdujących się w sąsiedztwie, w szczególności korzystania przez nich z mostku przez potok B.. Także w tym zakresie ustalenie jest zgodne z zebrany materiał dowodowy. Prawidłowości tego ustalenia nie podważa okoliczność, iż w zakresie w jakim szlak służebności prowadzi wyłącznie do nieruchomości wnioskodawców tylko oni z niego korzystają. Jest to oczywiste, gdyż w tym zakresie innym właścicielom nieruchomości nie przysługuje nawet służebność gruntowa drogi. Fakt okazjonalnej możliwości korzystania z przejazdu po mostku stanowiącym własność świadka M. K. także w pełni znajduje odzwierciedlenie w

zebranych materialne, gdyż zeznawała o tym m.in. świadek M. D.. Sąd Rejonowy w swoim uzasadnieniu nie stwierdził, iż wnioskodawcy mają możliwość swobodnego korzystania z tego mostka, a jedynie iż w przypadku większych opadów deszczu mają możliwość przejazdu tym mostkiem, bądź muszą pozostawić samochód po drugiej stronie potoku do czasu aż woda opadnie. Podnieść należy, iż fakt istnienia przedmiotowego mostka p. K. nie ma dla wyniku sprawy istotnego znaczenia, gdyż mostek ten nie znajduje się na szlaku służebności ustanowionej dla nieruchomości wnioskodawców. Wreszcie stwierdzić trzeba, iż ustalony stan gruntu proponowanego jako nowy szlak służebności, wynika z dowodu z oględzin, a więc ma oparcie w bezpośrednim kontakcie Sądu z tym gruntem i możliwością zaobserwowania stanu w jakim się znajduje. Podnieść trzeba, iż jego stan przedstawiają również zdjęcia z oględzin i wyraźnie na nich widać, iż teren ten porośnięty jest trawą, bez widocznego utwardzenia. Sąd w swoich ustaleniach nie zakwestionował okoliczności uregulowania potoku B., więc powyższy zarzut wnioskodawców jest niezrozumiały. Mając powyższe na uwadze nie można uznać, aby Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 233 §1 k.p.c.

W ocenie Sądu Okręgowego chybnym zarzutem wnioskodawców jest zarzut braku rozpoznania istoty sprawy. W przedmiotowym postępowaniu Sąd Rejonowy przeprowadził wszelkie dowody zgłoszone przez wnioskodawców i uczestników, rozważył wszystkie twierdzenia i zarzuty związane z charakterem istniejącego szlaku służebnego, czemu dał wyraz w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia. Sąd ten ocenił także istnienie wszelkich przesłanek wymaganych przez art. 145 k.c. dla ustanowienia drogi koniecznej. Zatem nie może budzić wątpliwości, iż rozpoznał istotę tej sprawy, wynikającą z treści żądania wnioskodawców, sprecyzowanego w piśmie z dnia 4 października 2017 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego za zasadny nie może zostać uznany także zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 145 §1 k.c. Sąd pierwszej instancji w sposób szczegółowy omówił treść tego przepisu, a także wszelkie przesłanki jego stosowania. Rozważania te Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Podnieść należy, że dla wyniku tej sprawy jakiegokolwiek znaczenia nie mają podnoszone przez wnioskodawców (także na rozprawie przed Sądem Okręgowym) potrzeby nieruchomości stanowiących własność ich dzieci. Wskazać należy, iż od momentu darowania przez wnioskodawców wydzielonych fizycznie części dotychczasowej działki nr (...) na rzecz ich dzieci, grunty te stały się odrębnymi nieruchomościami od dz. nr (...), stanowiącej nadal własność wnioskodawców (art. 46 §1 k.c.). Sąd pierwszej instancji, jak również Sąd Okręgowy, nie miał jakichkolwiek podstaw do badania czy istniejący szlak służebności jest odpowiedni dla zaspokojenia potrzeb tych nieruchomości, jak również innych gruntów nabytych przez syna wnioskodawców, w szczególności czy zapewnia im możliwość przeprowadzenia ich zabudowy. Nie sposób nie dostrzec, iż potrzeba zapewnienia lepszego dojazdu właśnie do tych gruntów stanowiła główną motywację wnioskodawców w wystąpieniu z przedmiotowym wnioskiem. Wynika to wprost z twierdzeń i zeznań wnioskodawczyń złożonych przez Sądem Rejonowym i przed Sądem Okręgowym.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi jakiegokolwiek wątpliwości, iż nieruchomość wnioskodawców stanowiąca dz. nr (...) ma uregulowany prawnie dostęp do drogi publicznej. Taki dostęp zapewniają jej bowiem ustanowione służebności gruntowe przejazdu i przechodu po dz. (...) i dz. nr (...). Twierdzenia w apelacji, iż tak nie jest, są całkowicie sprzeczne ze stanem faktycznym. Zdaniem Sądu Okręgowego, prawidłowo też Sąd Rejonowy uznał, że służebności te zapewniają „odpowiedni” w rozumieniu art. 145 §1 k.c., dostęp tej nieruchomości do drogi publicznej. Trafnie Sąd ten stwierdził, iż materiał dowodowy sprawy nie pozwala na przyjęcie, iż od momentu ustanowienia tych służebności nastąpiła jakakolwiek zmiana, czy to w zakresie nieruchomości obciążonych, czy to w zakresie nieruchomości władnącej, która „odpowiedni” w momencie ustanowienia służebności dostęp nieruchomości do drogi publicznej, uczyniła następnie „nieodpowiednim”. Nie uległy bowiem zmianie ani sposób ukształtowania terenu, ani konieczność korzystania z przejazdu mostkiem przez potok B., ani częstotliwość opadów, ani szerokość szlaku, czy sposób wykorzystania tych nieruchomości. Przez cały okres istnienia tych służebności wnioskodawcy dojeżdżali nią do swoich zabudowań, w których na stałe zamieszkują. Obecnie nie zamierzają też podejmować się jakiegokolwiek rozbudowy istniejących zabudowań.

Należy wskazać, iż celem instytucji służebności drogi koniecznej nie jest zapewnienie wygodniejszego dostępu nieruchomości władnącej do drogi publicznej, niż dostęp istniejący, a jeśli istniejący dostęp przez wiele lat był

dostępem odpowiednim, to brak jakichkolwiek podstaw do uznania obecnie, iż w niezmienionych realiach stał dostępem nieodpowiednim.

Na koniec należy wskazać, iż argumentem za ustanowieniem nowej służebności drogi koniecznej nie może być obecny stan drogi, w szczególności brak jej należytego odwodnienia, bądź utwardzenia. Stwierdzić należy, iż to na właścicielu nieruchomości władnącej spoczywa ciężar utrzymania szlaku drożnego w stanie umożliwiającym należyte korzystanie z niego. Uciążliwość i kosztowność tego typu działań nie przemawiają za ustanowieniem innego dostępu do drogi, gdyż wynikają one jedynie z położenia nieruchomości władnącej, które przy ustanowieniu nowej służebności nie ulegnie jakimkolwiek zmianom. Zauważyć też trzeba, iż urządzenie szlaku drogi w nowym miejscu także będzie się wiązać z poniesieniem wydatków na ten cel.

Z przyczyn podanych wyżej apelacja wnioskodawców nie zasługiwała na uwzględnienie, w związku z czym Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji. O kosztach postępowania odwoławczego Sąd orzekł zaś w oparciu o treść art. 520 § 3 k.p.c. oraz § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015, poz. 1804 ze zm.).

SSO Renata Stępińska SSO Grzegorz Buła SSO Agnieszka Cholewa-Kuchta